

НАРЕДБА № 9 ОТ 5 ФЕВРУАРИ 2010 Г. ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯТА "ФРИЗЬОР"

В сила от 09.03.2010 г.

*Издадена от Министерството на образованието,
младежта и науката*

Обн. ДВ. бр.19 от 9 Март 2010г.

Раздел I. Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиването на квалификация по професията 815010 "Фризьор" от област на образование "Услуги за личността" и професионално направление 815 "Фризьорски и козметични услуги" съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията 815010 "Фризьор" съгласно приложението към тази наредба определя изискванията за придобиването на втора степен на професионална квалификация за специалност 8150101 "Фризьорство".

Чл. 3. (1) Въз основа на ДОИ по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3 от Закона за професионалното образование и обучение се разработват учебен план и учебни програми за обучението по специалността по чл. 2.

(2) Документацията по ал. 1 за професионално образование се разработва от Министерството на образованието, младежта и науката, а за професионално обучение - от обучаващата институция.

Раздел II. Съдържание на Държавното образователно изискване

Чл. 4. (1) С ДОИ по чл. 1 се определя равнището на задължителната професионална подготовка в края на обучението по професията, което гарантира на обучаемия възможност за упражняване на професията 815010 "Фризьор".

(2) Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията "Фризьор" определя общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка за професията, както и задължителната чуждоезикова подготовка по професията и избираемата подготовка.

(3) Съдържанието на всеки вид задължителна професионална подготовка по ал. 2 включва:

1. необходимите професионални компетенции (знания, умения и професионално-личностни качества);

2. тематичните области, от които се формира съдържанието на учебните предмети/модули.

Чл. 5. С ДООИ по чл. 1 се определят и входящото образователно равнище, профилът на професията, целите на обучението, оценяването по време и при завършване на обучението, удостоверяването на придобитата професионална квалификация, необходимата материална база.

Заклучителни разпоредби

§ 1. Тази наредба се издава на основание чл. 17, т. 3 във връзка с чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета.

§ 2. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Приложение към чл. 2

Държавно образователно изискване за придобиване на квалификация по професията "Фризьор"

Професионално направление:		
Код 815	Фризьорски и козметични услуги	
Наименование на професията:		
Код 815010	Фризьор	
Специалност:	Степен на професионална квалификация:	
Код 8150101	Фризьорство	втора

1. Входни характеристики

1.1. Изисквания за входящо минимално образователно равнище за ученици и лица, навършили 16 години

За придобиване на втора степен на професионална квалификация по професията "Фризьор" от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение (утвърден от министъра на образованието и науката със Заповед № РД-09-413 от 12.05.2003 г.; изм. и доп. със Заповед № РД-09-04 от 08.01.2004 г., Заповед № РД-09-34 от 22.01.2004 г., Заповед № РД-09-255 от 09.04.2004 г., Заповед № РД-09-274 от 18.02.2005 г., Заповед № РД-09-1690 от 29.09.2006 г., Заповед № РД-09-828 от 29.06.2007 г., Заповед № РД-09-1891 от 30.11.2007 г., Заповед № РД-09-298 от 19.02.2009 г., Заповед № РД-09-1803 от 29.10.2009 г.) входящото минимално образователно равнище за ученици е завършен седми клас или завършено основно образование.

За придобиване на втора степен на професионална квалификация по професията "Фризьор" входящото минимално образователно равнище за лица, навършили 16 години, е завършено основно образование.

1.2. Изисквания към здравословното състояние на кандидатите за обучение

Здравословното състояние на кандидата се удостоверява с медицинско свидетелство, доказващо, че професията "Фризьор" не му е противопоказна.

2. Профил на професията

2.1. Дейности, предмети и средства на труда и професионални компетенции

Основните характеристики на профила на професията са представени в таблица 1.

Таблица 1

Описание на трудовите дейности (задачи)	Предмети и средства на труда	Професионални компетенции		
		знания за:	умения за:	професионално-личностни качества
1	2	3	4	5
Специалност 8150101 Фризьорство				
1. Диагностика на косата - визуално и с компютър.	технически средства: компютър; апарат (микроскоп) за диагностика на косъма; софтуер	устройство на косъма; разчитане на резултатите	разчитане на компютърни данни за определяне на състоянието на косата	правилна преценка
2. Измиване на глава/масаж.	стол, мивка, вода, кърпи, работно облекло; материали: шампоани, балсами, маски, лосиони; други средства за грижа за косата; салфетки, ръкавици, гребен и четки за коса; водонепропусکاща пелерина	устройство на косъма; действие на използваните препарати (шампоани, балсами и др.); последователност на използваните препарати; анатомични особености на главата; диагностика на косата; заболявания на косата и на кожата на главата; работа с готови препарати; работа с препарати, които изискват	избиране на подходящи измиващи средства; избиране на подходяща температура на водата; различаване на заразните от незаразните заболявания на косата и кожата на главата; избиране на лосиони и укрепващи косата средства;	трудова дисциплина; организираност; съобразителност; комуникативност; коректност и такт; обноси; външен вид; наблюдателност

		<p>предварителна подготовка; спазване указанията за употреба; видове масаж; безопасност</p>	<p>избор на подходящи продукти за масаж; осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд</p>	
<p>3. Направа на прическа с четка и сешоар.</p>	<p>работен стол и тоалетка; работно облекло; сешоар, стилизиращи продукти, четки, гребени, пръскалка; видове машини: кръгла, преса, гофрие; предпазни средства за клиента; помощни инструменти (щипки, щъркели, термочетки и др.)</p>	<p>диагностика на косата - моментно състояние; устройство и работа със сешоар и маша; работа с четки и гребени; действие на стилизиращите продукти върху косата; технологична последователност при извършване на дейностите; анатомични особености на главата; заболявания на косата и кожата на главата; правила за безопасна работа с ел. инструменти; хигиенни норми</p>	<p>избор на стилизиращи продукти, четки и температура на сушене; технологична последователност на дейностите; работа с четки и гребени; безопасна работа с инструменти и материали; безопасни и здравословни условия на труд; разпознаване на заразните и незаразните заболявания на косата и кожата на главата</p>	<p>планиране и организиране на дейността; трудова дисциплина; съобразителност и гъвкавост; технически усет и способности; наблюдателност и концентрация; естетически вкус; въображение; комуникативност; усет за форма и пространство; умения за убеждаване; хрумвания и импровизация; самоконтрол; коректност и такт</p>
<p>4. Остригване на глава.</p>	<p>работно място (стол и тоалетка); електрически машини за</p>	<p>посока на растеж на косата; правила за работа с електрически</p>	<p>избор на подходяща приставка за</p>	<p>планиране и организиране на дейността;</p>

	<p>подстригване с различни приставки, гребени, четки за почистване на космите, пудра;</p> <p>работно облекло;</p> <p>пелерини (наметки за клиента);</p> <p>помощни материали</p>	<p>машини за подстригване;</p> <p>технологична последователност на работа;</p> <p>анатомични особености на главата;</p> <p>устройство на електрическите машини за подстригване;</p> <p>безопасна работа с електрическите уреди;</p> <p>заболявания на косата и кожата на главата;</p> <p>хигиена на работното място</p>	<p>електрическата машина;</p> <p>работа с електрически уреди - машини;</p> <p>разпознаване на заразни и незаразни заболявания по косата и кожата на главата</p>	<p>технически усет и способности;</p> <p>концентрация;</p> <p>наблюдателност;</p> <p>дисциплинираност;</p> <p>комуникативност;</p> <p>отговорност;</p> <p>коректност и такт;</p> <p>обноски и външен вид</p>
5. Подстригване на коса.	<p>работно място;</p> <p>работно облекло;</p> <p>ножици - обикновена, фризьорска, полуфилажна; филажна електрическа машина, пръскалка, гребен, ножодържател, наметки, ленти за врат, хавлиени кърпи, четки за почистване, гребен нивелир;</p> <p>работно облекло;</p> <p>помощни средства -</p>	<p>диагностика на косата;</p> <p>посока на растеж;</p> <p>анатомични особености на главата;</p> <p>работа с видове ножици и ножодържач;</p> <p>работа с електрически инструменти;</p> <p>технологична последователност на подстригване;</p> <p>заболявания на косата и кожата на главата;</p>	<p>технологична последователност на работа;</p> <p>прилагане на основни принципи при подстригването;</p> <p>прилагане на различни техники на работа;</p> <p>избор на пособия и инструменти</p>	<p>планиране и организиране;</p> <p>технически усет и стил;</p> <p>концентрация;</p> <p>наблюдателност;</p> <p>дисциплинираност;</p> <p>комуникативност;</p> <p>отговорност;</p> <p>коректност и такт;</p> <p>обноски, външен вид;</p> <p>усет за форма и</p>

	салфетки, щипки	техники и основни принципи при подстригване; видове подстригване; работа с различни дължини на косата; хигиена на работното място		пространство; съобразителност; гъвкавост; прогностично мислене; пространствена представа и въображение; умения за убеждаване; естетически вкус
6. Фигуративно подстригване на коса.	работно място - стол, тоалетка; работно облекло; шаблони за фигуративно подстригване, обикновена и крива ножица, специална и обикновена ел. машина за фигуративно подстригване, ножици, гребени, пелерина, ленти за врат, кърпи, салфетка, четки за почистване, помощни материали и др.	анатомични и морфологични особености на главата; техники за фигуративно подстригване; работа с шаблони; работа с електрически машини; основни принципи при фигуративно подстригване; заболявания на кожата на главата; хигиена на работното място	прилагане на подходяща техника за работа; работа с електрически машини и др. инструменти; различаване на заразните от незаразните заболявания на главата	усет за форма и пространство; наблюдателност; концентрация; съобразителност и гъвкавост; пространствена представа; въображение; технически усет и способности; съобразяване с желанията на клиентите; комуникативност; отговорност

7. Детско подстригване.	<p>работно място; работно облекло; ножици - обикновена, фризьорска, полуфилажна; филажна електрическа машина, пръскалка, гребен, ножодържател, наметки, ленти за врат, хавлиени кърпи, четки за почистване, гребен нивелир; работно облекло; помощни средства - салфетки, щипки; детски играчки</p>	<p>анатомични особености на детската глава; видове детски подстригвания; техники за подстригване на деца; работа с ножици; основни принципи при подстриг- ване; технологична последовател- ност при подстригване</p>	<p>технологична последователност на работа; прилагане на основни принципи при подстригването; прилагане на различни техники на работа; избор на пособия и инструменти</p>	<p>усет за форма и пространство; наблюдателност; концентрация; съобразителност и гъвкавост; пространствена представа; въображение; технически усет и способности; съобразяване с желанията на клиентите; комуникативност; отговорност</p>
8. Филиране на коса.	<p>работно място - стол, тоалетка; работно облекло; видове ножици - обикновена, филажна, полуфилажна, ножодържатели, гребени, ленти за врат, престилка, пелерини/наметки за клиента, хавлиени</p>	<p>диагностика на косата; анатомични и морфологични особености на главата; технологична последователност на работа; работа с филиращи инструменти; техники на филиране;</p>	<p>избор на подходящи филиращи инструменти; техники на филиране; спазване на технологична последователност на работа; разпознаване на заразни</p>	<p>планиране и организация на дейността; технически усет и способности; концентрация; наблюдателност; дисциплинираност;</p>

	кърпи, салфетки; инструменти за завършващи операции; помощни материали и др.	видове филирания; заболявания на косата и кожата на главата; хигиена на работното място	и незаразни заболявания; осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд	комуникативност; коректност и такт; отговорност; усет за форма и пространство; съобразителност и гъвкавост
9. Оформяне на бради и мустаци.	работно място - стол, тоалетка; работно облекло; гребени, пелерини/наметки, кърпи, ножици, четка за почистване, ножодържач, електрическа машинка; помощни средства	анатомични особености на главата; заболявания на кожата на лицето; работа с електрически машини; безопасна работа с електрически инструменти; технологична последователност на работа; хигиена на работа; разлики между косата на главата и окосмяване по лицето; различни видове оформяне на бради и мустаци	определяне на вида брада и съответното ѝ оформяне; избор на подходящи инструменти за оформяне; безопасна работа с електрически инструменти; осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд	планиране и организация на дейността; технически усет и способности; концентрация, наблюдателност; дисциплинираност; комуникативност; коректност и такт; отговорност; усет за форма и пространство; съобразителност и гъвкавост
10. Боядисване на коса/кичури.	работно място, работно облекло; помощна работна масичка;	диагностика на цвета на косата; устройство на косъм;	диагностика на косата; избор на препарат;	планиране и организиране на дейността;

	<p>предпазни средства; наметки за клиента, салфетки, кърпи; препарати за боядисване, оксиданти; препарати за измиване; подхранващи косата препарати, помощни средства за нанасяне на препарата (купички, четки, гребени и др.); средства за направа на кичури; апаратура (лампови активатори, ултразвукова лампа, парна каска и др.); нормативни документи (сертификати за препаратите, указания за работа с тях)</p>	<p>състав и действие на препаратите за боядисване, време на действие на препарата върху косъма; предназначение на химикалите; цветова гама; алергични реакции - проби за алергичност; правила за работа с препарата; технологична последователност на работа; заболявания на косата и кожата на главата; спазване на изискванията за безопасни и здравословни условия на труд</p>	<p>избор на оксидант; дозировка на препарата; избор на техника на работа; разпознаване на препарата; технологична последователност на работа; избор на помощни средства; спазване на указанията за работа с различните видове препарати; определяне наличието на алергичност</p>	<p>технически усет; концентрация; наблюдателност и памет; логическо мислене и комбинативност; съобразителност; гъвкавост; дисциплинираност; умения за работа с хора; отговорност; коректност и такт; самоконтрол</p>
11. Изрусяване на коса.	<p>работно място, работно облекло; защитни средства за фризьора и клиента;</p>	<p>диагностика на цвета на косата; начини за третиране на коса с различно оцветяване;</p>	<p>разпознаване на препарата; избор на препарат в</p>	<p>планиране и организиране на дейността; технически усет;</p>

	<p>помощни средства за нанасяне на препарата - четка, съд за препарата, гребени;</p> <p>лампови активатори;</p> <p>продукти за изрусяване; помощни средства за направа на кичури - хартия за кичури, шапка, куки за изваждане на кичури;</p> <p>нормативни документи; указания за работа; указания от фирмата производител, сертификати на продуктите</p>	<p>продукти, видове, състав, предназначение, въздействие, очакван ефект; диагностика на състоянието на косата;</p> <p>действие на препарата върху косъма; технологична последователност на работа;</p> <p>време за действие; заболявания на косата, кожата на главата и алергични реакции; правила за работа с препарата; средства за направа на кичури</p>	<p>зависимост от съществуващото оцветяване на косата;</p> <p>избор на оксиданта;</p> <p>дозировка;</p> <p>практически умения;</p> <p>техника на работа;</p> <p>подходящи помощни средства за направа на кичури</p>	<p>концентрация;</p> <p>наблюдателност и памет;</p> <p>логическо мислене и комбинативност;</p> <p>съобразителност;</p> <p>гъвкавост;</p> <p>дисциплинираност;</p> <p>умения за работа с хора;</p> <p>отговорност;</p> <p>коректност и такт;</p> <p>самоконтрол</p>
12. Къдрене.	<p>работно място;</p> <p>защитно облекло за фризьора и на клиента;</p> <p>пособия за навиване на косата;</p> <p>препарат за къдрене;</p> <p>препарат за фиксиране;</p>	<p>химически състав на препаратите за къдрене и фиксиране;</p> <p>устройство на косъма и диагностика;</p> <p>действие на препаратите;</p> <p>технология на навиване на косата;</p> <p>техника на нанасяне на</p>	<p>извличане на информация от клиента за наличие на заболявания, при които къдренето е противопоказно;</p> <p>избор на подходящ</p>	<p>планиране и организиране на дейността;</p> <p>технически усет;</p> <p>концентрация;</p> <p>наблюдателност и памет;</p> <p>логическо мислене и</p>

	<p>помощни средства за нанасяне на препарат; указания за работа от фирмата производител; нормативни документи; сертификати за препаратите</p>	<p>препарат; възможни алергични реакции от препаратите; заболявания на клиента, при наличието на които къдренето е противопоказно; правила за работа</p>	<p>препарат и техника на работа; дозировка; технологична последователност; спазване на указанията за работа от фирмата производител</p>	<p>комбинативност; съобразителност; гъвкавост; дисциплинираност; умения за работа с хора; отговорност; коректност и такт; самоконтрол</p>
<p>13. Удължаване и вграждане на коса.</p>	<p>работно място и облекло; наметка/пелерина за клиента, хавлиени кърпи, гребени, четки, ножици, средства за измиване, ограничители, щъркели, шноли, гумички, специални игли и конци, треси, лепила, кичури коса, тупета, изкуствени и естествени материали, ластици, клипси с кичури, въздушна преса, лепило за люспи, клещи, уред за лепене на кичури,</p>	<p>работа със специфични инструменти; лепила; видове коса за вграждане; технологична последователност на работа</p>	<p>работа със специфични инструменти, лепила, видове кичури; технологична последователност на работа; определяне на вида кичури за вграждане</p>	<p>планиране и организиране на дейността; технически усет; концентрация; наблюдателност и памет; логическо мислене и комбинативност; съобразителност; гъвкавост; дисциплинираност; умения за работа с хора;</p>

	кукички, кабзи, пластмасов ограничител; комплект за удължаване; машина, кератинова купичка; балсами, шампоани, мостри			отговорност; коректност и такт; самоконтрол
14. Грижа за косата.	работно място; работно облекло; защитно облекло за клиента; гребени, четки, ножици, щипки и др.; различни видове препарати за поддържане и лечение на косата и кожата на главата; апаратура - йонизатор, парна каска и др.	диагностика на косата; устройство на косъма; работа с лечебни препарати за коса; работа с профилактични препарати за коса; работа с готови препарати; работа с препарати, които изискват предварителна подготовка; алергични, заразни и незаразни заболявания на косата и кожата на главата	професионална диагностика на косата; определяне вида на препарата в зависимост от проблемите на косата; работа с различни видове препарати; работа с професионална апаратура	планиране и организиране на дейността; технически усет; концентрация; наблюдателност и памет; логическо мислене и комбинативност; съобразителност; гъвкавост; дисциплинираност; умения за работа с хора; отговорност; коректност и такт; самоконтрол
15. Организация и планиране на трудовата дейност във фризьорски	нормативни документи; ценоразписи; счетоводни документи;	работа с нормативни документи; консултации и продажба на услуги; работа с оборудване и	създаване на условия за труд в салон; предприемачество;	комуникативност; самооценка; мотивираност;

салон.	офис техника; нормативи за санитарно-хигиенните изисквания; документация за персонала; разполагаеми средства и обзавеждане; вътрешен правилник	препарати; обслужване на клиента; задължения на членовете на екипа при изпълнение на дейностите; възможности за развитие на фризьорския салон; хигиенни правила; административни и професионални новости; маркетинг; видове предлагани услуги; доставка и закупуване на материали и препарати; организация и планиране на дейността във фризьорския салон	прилагане на новостите; анализ за дейността на фризьорския салон; подбор на подходяща техника; планиране и контрол на дейността; четене на счетоводни документи - анализ; защита имиджа на фирмата; проучване и прилагане на различни възможности за промени в организацията на работа във фризьорския салон	мобилност; приспособимост; планиране и организиране; съобразителност; гъвкавост
16. Социално-икономически и трудовоправни дейности; пазарна реализация на труда.	Кодекс на труда; нормативни документи, свързани с трудовото законодателство; счетоводна документация	трудоваправни отношения между работодател и работник; система за заплащане на труда; техники за привличане на клиента	самооценка на вложения труд и заплащане; правилен подбор при трудовоправни отношения с работодател	комуникативност; мотивираност; мобилност; социално-икономически и поведенчески подход; приспособимост; умения за вземане на решения; наблюдателност; логическо мислене и

				комбинативност; съобразителност и гъвкавост; генериране на идеи и нестандартни решения; планиране и организиране; прогностично мислене; лоялност; работа в екип
17. Спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	вентилация, пожарогасител, дезинфектанти, работно облекло, ръкавици, изправни електрически уреди, осветление, оборудване, обзавеждане в съответствие с нормативните документи	правила за безопасна работа с инструменти, материали и електрически уреди; работа с леснозапалими материали и химикали; хигиена на работното място; вредно въздействие на използваните материали; нормативни санитарно-хигиенни изисквания	безопасна работа с инструменти и електрически уреди; правилно съхранение на използваните материали; опазване на околната среда; спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд; прилагане на нормативни документи; оказване на помощ при наранявания.	трудова дисциплина; прецизност; съобразителност; работа в екип; индивидуалност; лична отговорност

2.2. Тенденции в развитието на професионалното направление

Тенденциите в развитието на професията "Фризьор" зависят от държавната политика за развитието на занаятите като цяло. Професията "Фризьор" ще се развива преобладаващо в малки и средни ателиета, в които успешно се внедряват иновационни технологии и оборудване. За осигуряване на обучение по устойчивото развитие на отрасъла, предлагаш тези услуги, се очаква опростяване на законите, административните и данъчните условия. Професионалните училища и центрове за професионално обучение, в които се извършва обучение по професията "Фризьор", и в бъдеще ще изпълняват регионалните и националните програми за развитие на културата, запазване на традициите и националната идентичност.

2.3. Възможности за професионална реализация

Съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД) в Република България, утвърдена със Заповед № 742 от 27.12.2005 г., Заповед № 884 от 07.11.2006 г., Заповед № 969 от 28.12.2007 г. и Заповед № РД-01-1144 от 30.12.2008 г. на министъра на труда и социалната политика, лицата, придобили втора степен на професионална квалификация по професията "Фризьор", могат да заемат длъжностите 5141-2001 "Бръснар", 5141-2009 "Перукер", 5141-2011 "Фризьор", както и други длъжности, включени при актуализиране на НКПД.

2.4. Възможност за повишаване на професионалната квалификация

След придобиване на втора степен на професионална квалификация по професията обучаваният може да повишава квалификацията си чрез обучение в курсове и семинари, участие в симпозиуми, работни срещи и други прояви в бранша.

3. Цели на обучението

Основна цел на обучението по професията "Фризьор" е формирането на професионални знания, умения и професионално-личностни качества, гарантиращи качествено упражняване на професията и успешна реализация на обучаваните.

3.1. Цели за формиране на ключови компетенции при обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- знае и прилага основните правила за здравословно и безопасно упражняване на професията и за опазване на околната среда, познава и използва личните предпазни средства;
- комуникира ефективно с клиенти и с колеги, като използва правилно професионална терминология;
- разбира своята роля в трудовия процес;
- отнася се с чувство на отговорност при изпълнение на задълженията;
- разпределя задачите между членовете на екипа в зависимост от квалификацията им;
- познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда;
- познава пазарните отношения, мястото и ролята на отделните лица, фирмите, институциите и държавата в тях;
- формира критерии за самооценка и самостоятелен стремеж към развитие и повишаване на квалификацията си;
- знае общите правила за работа с персонален компютър;
- разбира значението и ролята на използваните компютърна техника и приложени програми;
- прилага уменията за ползване на базови и специални програмни пакети;
- осъществява кратка комуникация на чужд език, разбира текстове от професионалната област.

3.2. Цели за формиране на базисни компетенции за изпълнение на

дейностите от профила на професията при обучението по отрасловата задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионално направление "Фризьорски и козметични услуги"

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- спазва основните принципи на работа;
- познава всички видове инструменти, пособия и материали и ги използва правилно;
- познава състава и свойствата на препаратите, използвани във фризьорството, и тяхното предназначение;
- спазва технологичната последователност при извършване на определена манипулация (услуга), процедура;
- познава стиловете и модните тенденции в отрасъла и успешно ги прилага.

3.3. Цели за формиране на специфични компетенции за изпълнение на дейностите от профила на професията при обучението по специфичната за професията "Фризьор" задължителна професионална подготовка.

3.3.1. Специалност "Фризьорство"

След завършване на обучението по специалността обучаваният трябва да умее да извършва в технологична последователност специфичните дейности в професията, като:

- прилага усвоените знания и умения за здравословни и безопасни условия на труд;
- спазва общите и специфичните хигиенни норми;
- познава инструментите, пособията и материалите, използвани във фризьорството, и професионално си служи с тях;
- избира правилно препаратите според предназначението им и състоянието на косата;
- има изградени естетически критерии за съвременните стилове във фризьорството;
- контролира качеството на извършената работа в съответствие с нормативните изисквания;
- притежава теоретични знания и практически умения за изискванията при оформяне на фризура;
- спазва технологичната последователност при работа;
- определя разходните норми на материали, време, труд, извършва основни счетоводни дейности;
- планира и организира изпълнението на текущи задачи и решава възникнали проблеми, свързани с трудовата дейност;
- използва комуникативните си умения при работа с клиенти;
- при необходимост използва познанията си по чуждоезикова подготовка;
- ползва професионални издания и други източници с цел актуализиране техниката си на работа;
- адаптира се към бързо променящите се условия в професията, към новите технологии при въвеждането им.

4. Съдържание на обучението

Обучението по задължителната професионална подготовка, включващо теория и практика, се регламентира с учебен план и учебни програми, които се разработват на базата на ДООИ за придобиване на квалификация по професията "Фризьор" - втора степен на професионална квалификация.

Съдържанието на обучението по професията "Фризьор" - втора степен на професионална квалификация, е представено в таблица 2.

Таблица 2

Съдържание на обучението	
професионални компетенции	тематични области
1	2
Обща задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления	
1. Знае и прилага основните правила за здравословно и безопасно упражняване на професията и за опазване на околната среда, познава и използва личните предпазни средства.	правила и инструкции за безопасна работа; противопожарна охрана; екологична култура; вредности и професионални заболявания
2. Комуникира ефективно с клиенти и с колеги, като използва правилно професионална терминология.	водене на разговор (контакт) чрез различни средства за комуникация; специализирана терминология; презентация и бизнес комуникация
3. Умее да работи в екип - прилага правилата за работа в екип на основата на равнопоставеност и свободно изразяване на мнението, формира положителна нагласа към себе си и околните, умее да прави самооценка.	организация на трудовия процес; групово поведение; мотивация и контрол; психологическа структура на трудовата дейност
4. Познава пазарните отношения, знае своите правомощия и тези на останалите лица, системите за заплащане на труда, трудовоправните отношения и свързаните с тях закони.	обекти и субекти на пазара на фризьорски услуги; икономически процеси, явления и отношения; цени, ценообразуване, документооборот; стопанско устройство на обществото
5. Знае общите правила за работа с персонален компютър и прилага уменията за ползване на базови и специализирани програмни пакети.	конфигурация на компютъра; устройства за въвеждане и съхраняване на данни; намиране и съхраняване на информация; работа с програмни продукти за създаване на елементарни документи; работа със специфични програмни продукти; съвременни технологии
6. Справя се с рутинни ситуации на работното място, като осъществява професионална комуникация на чужд език (ниво А1 - А2 според общата европейска рамка за владеене на чужди езици).	най-често употребявана лексика - четене на текстове (стандарты, нормативи, каталози, инструкции, указателни надписи и др.), участие в разговор (елементарни изрази и прости изречения), попълване на несложни информационни справки; думи и изрази, свързани с професионалните задачи (каталози, инструкции, литература и др.) - говоримо и писмено
Отраслова задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионалното направление	
7. Спазва основните принципи на	принципи на работа

работа.	
8. Познава видовете инструменти, пособия и материали, правилно ги съхранява и професионално си служи с тях.	видове инструменти и пособия, устройство и правила за работа с инструментите, пособията и материалите; правила за съхранение
9. Познава различните стилове и модните тенденции в отрасъла и успешно ги прилага.	модни стилове и тенденции, нови технологии и начини за извършване на различните манипулации
Специфична за професията "Фризьор" задължителна професионална подготовка	
10. Спазва технологичната последователност при извършване на определена манипулация - подстригване, боядисване, къдрене и др.	видове манипулации във фризьорството; технологична последователност на извършване на отделните видове манипулации; изисквания за безопасност при различните манипулации
11. Познава инструментите и пособията, използвани във фризьорството, и професионално си служи с тях.	видове инструменти и пособия, използвани във фризьорството; устройство и правила за безопасна работа с електрически инструменти
12. Знае състава и свойствата на препаратите, използвани във фризьорството, и ги избира според предназначението им и състоянието на косата. Знае действието на препаратите върху косъма.	състав и свойства на суровини от животински произход; състав и свойства на суровини от растителен произход; видове препарати в зависимост от състоянието на косата; химичен състав на препаратите; съхранение на препаратите; безопасна работа с препаратите; дозиране на препаратите според състоянието на косъма
13. Избира правилно необходимите при работа помощни материали.	видове помощни материали; предназначение на помощните материали
14. Ползва компютърна техника при диагностика на косъма.	критерии за определяне на качеството на косъма и кожата на главата; аномалии на косата и кожата, морфология (лице, фигура); заболявания на кожата на главата и косъма - паразитни и непаразитни
15. Изработва прическа от жива коса.	принципи на оформяне на видовете фризури; технология на подстригване, боядисване, обезцветяване, къдрене; чертежи, схеми, рисунки; техники на оформяне на фризура; критерии за оценка на качеството на извършената работа; нормативни изисквания
16. Прилага усвоените знания и умения за здравословни и безопасни условия на труд.	общи и специфични хигиенни изисквания; правила за безопасно използване на препаратите, използвани при различните манипулации

5. Система за оценяване и удостоверяване

Оценяването на знанията, уменията и професионално-личностните качества на обучаваните в институциите на системата за професионално образование и обучение е в съответствие с изискванията на Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване (ДВ, бр. 37 от 2003 г.). При оценяването се определя степента на постигане на поставените цели и подцели на обучението.

Оценките от проверките се изчисляват по шестобалната система.

5.1. Оценяване на междинно ниво

5.1.1. За оценяване по теория

Слаб 2 - обучаваният не е осмислил основни понятия, не познава основни процеси и материали.

Среден 3 - обучаваният познава основната терминология, умее да възпроизвежда усвоените знания.

Добър 4 - обучаваният разбира и обяснява методи, зависимости в изучаваните процеси, умее да прилага усвоените знания в познати ситуации.

Много добър 5 - обучаваният прилага усвоените знания в нови ситуации, умее да планира изпълнението на поставените задачи, подбира и обосновава методите в зависимост от обекта.

Отличен 6 - обучаваният прилага усвоените знания в нови ситуации, умее да планира и аргументира изпълнението на поставените задачи, подбира и обосновава методите в зависимост от обекта, предвижда очакваните резултати.

5.1.2. За оценяване по практика

Слаб 2 - обучаваният не се справя с поставената задача.

Среден 3 - обучаваният изпълнява прости практически задачи по предварително дадени указания, допуска грешки.

Добър 4 - обучаваният изпълнява самостоятелно поставена практическа задача в позната ситуация по предварително дадени указания, спазвайки правилата за безопасен труд, допуска малки грешки.

Много добър 5 - обучаваният изпълнява напълно самостоятелно поставена практическа задача, спазвайки правилата за безопасен труд, обосновава начина и последователността на работа, работи прецизно с уреди и материали.

Отличен 6 - обучаваният изпълнява напълно самостоятелно поставените практически задачи, спазвайки правилата за безопасен труд, обосновава начина и последователността на работа, работи прецизно с уреди и материали, прави анализ и самооценка на работата си.

5.1.3. При оценяване на обучение, организирано на модулен принцип, се разработва система за оценяване, която включва:

- описание на професионалните компетенции, които ще бъдат проверявани при всяко изпитване;

- определяне на минималния брой точки, при който обучаваният се счита за издържал (обучаваният е овладял минималните знания и умения, необходими да продължи обучението);

- определяне на критерии за оценяване на всяка задача от изпитването;

- въвеждане на коефициент на тежест за всяка изпитна процедура при оформяне на окончателната оценка;

- задаване на формула (скала) за изчисляване на оценката по шестобалната система.

5.1.4. Инструменти за оценяване:

Тест, практическо задание, устно изпитване, писмен изпит (теория) и др., разработени в съответствие с установените изисквания за всеки от тях.

5.2. Оценяване на изхода

Държавните изпити за придобиване на втора степен на професионална

квалификация са два - по теория на професията и по практика на професията, и се провеждат по национални изпитни програми, утвърдени от министъра на образованието, младежта и науката в съответствие с ДООИ за придобиване на квалификация по професията "Фризьор" - втора степен на професионална квалификация.

5.2.1. Изпит по теория

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на "Цели на обучението". Показателите за оценяване отразяват степента на постигане на подделите. Критериите и показателите за оценяване, както и тежестта им в общата оценка са представени в таблица 3.

Таблица 3

Критерии	Показатели	Тежест (%)
1	2	3
1. Предварителна подготовка и етика на обслужването.	Обяснява подготовката на работното място в съответствие с технологичните изисквания. Описва работното облекло на фризьора. Познава изискванията за общуване във фризьорските салони. Познава етиката и културата на обслужване във фризьорските салони.	10
2. Подготовка на косата.	Описва зависимостта на манипулацията от анатомичните и морфологичните особености на главата. Използва различни критерии за определяне качеството и състоянието на косата. Описва подготвителните операции според съответната манипулация.	10
3. Технологично изпълнение на манипулацията.	Описва необходимите за работа инструменти, електроуреди, препарати, материали, помощни средства. Описва мотивите за подбор на тези материали. Описва технологичната последователност и значението на извършената манипулация. Описва състава, свойствата на материалите и действието им върху косата.	40
4. Трудови и хигиенни задачи.	Описва изискванията за личните и професионалните качества на фризьора. Описва изискванията към хигиената във фризьорските салони. Описва видовете дезинфекциращи препарати и начините за работа с тях. Описва изискванията към лична хигиена на фризьора. Описва санитарно-техническото оборудване на фризьорските салони.	10
5. Техника на безопасност на труда.	Описва безопасната употреба и съхранението на материали. Описва безопасната работа и съхранението на ръчни инструменти и електроуреди. Познава наредбите и правилниците за	10

	безопасна работа.	
6. Заключителна манипулация.	Описва специфичните за изучаваната специалност заключителни дейности.	10
7. Ценообразуване.	Познава методите на ценообразуването. Знае начина за калкулация на себестойността.	10
	Общо	100

5.2.2. Изпит по практика

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на "Цели на обучението". Показателите за оценяване отразяват степента на постигане на подделите. По време на изпита обучаваните се поставят при еднакви предварително известни условия и им се дават указания за работа.

Критериите и показателите за оценяване, както и тежестта им в общата оценка са представени в таблица 4.

Таблица 4

Критерии	Показатели	Тежест (%)
1. Организация и хигиена на работното място.	Прилага усвоените знания и организация и подготовка на работния процес. Подготвя всички необходими пособия, инструменти, материали и помощни средства според изискванията на зададената задача (манипулация). Провежда разговор с клиента. Правилно разпределя определеното време за работа. Спазва всички хигиенни изисквания. Поддържа рационално инструментите и материалите, за да осигури точно спазване на технологията на работа.	10
2. Подготовка на косата.	Прави анализ (диагностика) на косата. Прави анализ на анатомичните особености на главата. Подбира най-подходящите материали и инструменти.	10
3. Технологично изпълнение на манипулацията.	Определя самостоятелно технологичната последователност на етапите при манипулация. Спазва технологичната последователност в процеса на работа. Справя се самостоятелно и професионално с поставената задача.	30
4. Правилно използване на инструменти, пособия, материали, препарати и др.	Преценява вида на материалите и препаратите, които използва според типа коса. Подбира правилно инструментите и пособията според изпитното задание. Употребява материалите целесъобразно.	10
5. Точност при изпълнение на манипулацията.	Спазва всички технологични изисквания за конкретната манипулация. Работи с равномерен темп в определено	20

	време. Спазва точно последователността на етапите при отделните манипулации.	
6. Техника на безопасност при работа.	Избира и използва правилно лични предпазни средства Избира и използва правилно предпазни средства за клиента. Употребява правилно предметите и средствата на труда: ел. уреди, инструменти, материали, препарати, помощни средства.	10
7. Заключителни манипулации. Етика на обслужване.	Осигурява съответствие на всяка завършена манипулация с изискванията от изпитното задание. Изпълнява задачата в поставения срок. Прави самоанализ (самопроверка, самооценка) на извършената дейност. Почиства и подрежда работното си място. Проявява естетически вкус и професионални умения.	10
	Общо	100

5.3. Удостоверяване на професионалното образование и обучение

Завършено професионално образование с придобиване на втора степен на професионална квалификация се удостоверява с диплома за завършено средно образование и свидетелство за професионална квалификация.

Завършено професионално обучение с придобиване на втора степен на професионална квалификация се удостоверява със свидетелство за професионална квалификация.

6. Изисквания към материалната база

Учебните ателиета трябва да бъдат добре осветени, добре отоплени и с възможност за проветряване.

Обучението по теория се осъществява в учебни кабинети, а по практика - в учебни ателиета или базови обекти при предварително сключени договори.

6.1. Учебни кабинети

Основно оборудване и обзавеждане: учебни маси, столове, учебна дъска, технически средства и аудио-визуална техника (шрайбпроектор, компютър с периферна техника и др.), закачалки, шкафове за дрехи и др.

Учебни помагала: помощно оборудване - тебешир, хартия, моливи и други средства за изработване на схеми, кош за отпадъци; табла със схеми и чертежи, филми за технологичната последователност на работа, албуми, каталози, комплект учебници по всички изучавани предмети и др.

6.2. Учебно ателие

Учебното ателие трябва да бъде оборудвано съобразно съвременните изисквания. Да разполага с богат видеоматериал, стативи, маси, столове, съоръжения, пособия и инструменти, помагала съобразно усвояваната професия и специалност. Ателието трябва да осигури работни места за всички обучавани и едно работно място за обучаващия.

Основно оборудване и обзавеждане на ателие за мъжко и дамско фризьорство: работно място - тоалетка с огледало, плот, контакти, столове, мивки с течаща топла и студена вода, стол за клиента с подлакътници от леснопочистваща се материя и с промяна на височината, подвижни шкафове за материали, стойки с манекени, стелажни масички за инструменти, сешоари, каски, лампови активатори, прани каски.

Помощно оборудване: хавлиени кърпи, пелерини за подстригване, пелерини за боядисване, пластмасови легени, купи и четки за боя, ролки, ленти за врат, специални салфетки, фолио и шапки за кичури, игли за кичури, пръскалки за вода, найлоново самозалепващо фолио, щипки, щъркелчета, ластици, тупета, фиби и други аксесоари.

Информационни материали: албуми, каталози, постери, специализирани издания, списания.

Инструменти: фризьорски ножици, филажни и полуфилажни ножици, специални ножици, ножодържатели, гребени, четки за коса, четки за почистване на косми, четки за измиване на гребени, видове маши за коса, машинки за подстригване, сешоари и др.

Материали: шампоани, балсами, маски, бои, оцветители, тонери, обезцветители, къдрин и др., химикали за обработка на косата, стилизиращи продукти, подхранващи и лечебни продукти за коса.

7. Изисквания към обучаващите

Обучението по задължителна професионална подготовка по професията се осъществява от лица с образователно-квалификационна степен "магистър" или "бакалавър" по специалност, съответстваща на предмета, който преподават, и с професионална квалификация по професия "Фризьор".

Темите, свързани с болестите по кожата, трябва да се преподават от лекар.

Препоръчително е на всеки две години обучаващите да преминават курс за подобряване на квалификацията и актуализиране на професионалните знания и умения.

Препоръчително е на всеки три години обучаващите да преминават курс за подобряване на квалификацията и актуализиране на професионалните знания и умения.

8. Процедури за преглед и актуализиране на Държавното образователно изискване по професията "Фризьор" - втора степен на професионална квалификация
Апробиране на ДОИ в обучаващи институции.

Текущ мониторинг на дейностите, свързани с внедряване на ДОИ.

Ежегоден анализ на резултатите и промени при доказана необходимост.